

PRITARTA
Kalvarijos savivaldybės tarybos
2016 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. T-218

PATVIRTINTA
Kalvarijos vaikų lopšelio-darželio „Žilvitis“
direktoriaus 2016 m. gruodžio 28 d.
įsakymu Nr. V-168

KALVARIJOS VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽILVITIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

TURINYS

PRATARMĖ	3
1. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Švietimo teikėjo pavadinimas, teisinė forma, grupė, tipas, adresas	3
1.2. Vaikai ir jų poreikiai	3
1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas	3
1.4. Švietimo teikėjo savitumas	4
1.5. Šeimos ir ikimokyklinės įstaigos bendruomenės sąveika	4
1.6. Ugdymo filosofinės kryptys	4
2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	5
3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	5
4. UGDYMO METODAI IR PRIEMONĖS	6
5. VAIKŲ AMŽIAUS CHARAKTERISTIKOS	6
6. UGDYMO TURINYS	7
6.1. Socialinė kompetencija	8
6.2. Sveikatos saugojimo kompetencija	10
6.3. Pažinimo kompetencija	12
6.4. Komunikavimo kompetencija	16
6.5. Meninė kompetencija	19
7. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	24
8. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI	26-27

PRATARMĖ

Kalvarijos vaikų lopšelyje-darželyje „Žilvitis“ taikoma integruoto ugdymo sistema. Ji suteikia optimalias sąlygas realizuoti ikimokyklinio ugdymo tikslus, laikantis pagrindinių švietimo reformos principų, visą dėmesį sutelkiant vaikui. Ši sistema atitinka vaiko amžiaus ypatumus – padeda suvokti aplinką kaip visumą. Ja vadovaujantis, vaikams galima pateikti ugdomąją medžiagą. Vaikai gali aktyviau bendrauti, praturtinti ugdomąjį procesą savo idėjomis, daugiau dėmesio skirti įgūdžių, gebėjimų ugdymui, komunikavimui, suteikiama įvairesnių galimybių remtis vaikui savo patirtimi, geriau suvokti sukauptų žinių svarbą realiame gyvenime.

Pedagogams integruotas ugdymas leidžia kūrybiškiau susieti programos reikalavimus su savo idėjomis. Programos pagrindiniai principai, tikslai ir uždaviniai, ugdymo kryptys bei ugdymo turinys orientuoti į vaikų poreikių tenkinimą, žaisti, eksperimentuoti, patirti, atrasti, aktyviai reikštis įvairiomis meninės raiškos priemonėmis, būti pastebėtiems, pripažintiems.

Ši programa parengta, vadovaujantis Metodinėmis rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais dokumentais, norminiais teisės aktais bei lopšelio-darželio „Žilvitis“ pedagogų sukauptą patirtimi, tėvų poreikiais.

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Švietimo teikėjo pavadinimas, teisinė forma, grupė, tipas, adresas

Kalvarijos vaikų lopšelis-darželis „Žilvitis“ yra biudžetinė Kalvarijos savivaldybės įstaiga, turinti 2 grupių skyrių Jungėnų kaime.

Grupė – neformaliojo švietimo.

Adresas - J. Basanavičiaus g. 21 A, LT -69220, Kalvarija, tel. (8 343) 23 016.

El. p. zilvitis.kalvarija@gmail.com

Internetinė svetainė www.zilvitiskalvarija.lt

Skyriaus adresas - Alyvų g. 9, LT-69318 Jungėnų k., Kalvarijos sen., tel. (8 343)27 674.

Ugdymo kalba – lietuvių.

1.2. Vaikai ir jų poreikiai

Įstaigą lanko 1 – 6 metų vaikai.

Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, integruoti į sveikų vaikų grupes. Judėjimo, intelekto, raidos sutrikimų turinčių vaikų poreikius tenkina grupių pedagogės pagal parengtas pritaikytas programas. Kalbos sutrikimų turinčius vaikų trūkumus šalina įstaigos logopedai, socialinius įgūdžius ugdo socialinė pedagogė. Teikiama pagalba socialiai apleistiems vaikams. Su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių, dirba specialioji pedagogė. Tenkinami vaikų kūrybiniai, meniniai, sveikatos saugojimo, fiziniai, socialiniai poreikiai.

1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Įstaigoje dirba 53 darbuotojai, iš jų 27 pedagogai. Iš jų 12 turintys aukštąjį išsilavinimą, 15 turintys aukštesnįjį išsilavinimą. Vadovai turi II-ąją kvalifikacinę kategoriją. Jie yra Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų asociacijos nariai.

Vaikų gabumus muzikai tenkina ir plėtoja muzikos pedagogė (meninio ugdymo), turinti vyresniosios muzikos mokytojos kvalifikacinę kategoriją.

Fizinius vaikų gebėjimus, poreikių judėti ugdo kūno kultūros pedagogas.

Su vaikais, turinčiais, specialiųjų ugdymosi poreikių, dirba specialioji pedagogė. Kalbos ir komunikacijos sutrikimus šalina logopedai.

Socialinius įgūdžius ugdo socialinė pedagogė.

Dalis pedagogų yra ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos želmanėliai“ nariai. Pedagogai nuolat kelia savo kvalifikaciją kursuose ir seminaruose.

Įstaigos pedagogai dalijasi gerąja darbo patirtimi su savivaldybės ir šalies pedagogais. Glaudžiai bendradarbiaujame su socialiniais partneriais. Bendruomenės nariai įtraukiami į lopšelio-darželio veiklą, vykdomus projektus, programas.

Teikiamas papildomas ugdymas: veikia šokio būrelis, molio ir anglų kalbos mokymo studijos.

Veikia mokyklos Vaiko gerovės komisija, kurios paskirtis - organizuoti ir koordinuoti prevencinį darbą, švietimo pagalbos teikimą, saugios ir palankios vaiko ugdymui aplinkos kūrimą, švietimo programų pritaikymą vaikams, turintiems specialiųjų poreikių, atlikti vaiko specialiųjų ugdymo(si) poreikių (išskyrus poreikius, atsirandančius dėl išskirtinių gebėjimų) pirminį įvertinimą ir atlikti kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas.

1.4. Švietimo teikėjo savitumas

Kalvarijos vaikų lopšelis-darželis „Žilvitis savivaldybėje yra vienintelė ikimokyklinio ugdymo įstaiga, turinti Jungėnų skyrių.

Sukurta jauki, estetiška vaikų kūrybines galias ir saviraišką skatinanti aplinka. Įrengta sporto salė. Nuo 2004 m. tėvėlių pageidavimu sudarytos sąlygos vaikams lankyti šokių studiją. Šios studijos šokėjai dalyvauja darželyje ir savivaldybėje vykstančiuose renginiuose. Nuo 2015 m. veikia anglų kalbos ir molio studijos. Darželis palaiko glaudžius ryšius su Marijampolės vaikų lopšeliu-darželiu „Vaivorykštė“, Kalvarijos gimnazija, Jungėnų pagrindine mokykla, pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su šalies darželiais „Žilvitis“. Dalyvaujama vietos ir respublikiniuose projektuose. Nuo 2009 m. lopšelio-darželio vadovai priklauso Lietuvos ikimokyklinių ugdymo įstaigų vadovų asociacijai. Nuo 2010 m. lopšelio-darželio vadovai ir 17 pedagogų priklauso respublikinei ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijai „Sveikatos želmanėliai“. Nuo 2007 m. įgyvendinama Tarptautinė vaikų socialinių įgūdžių ugdymo programa „Žipio draugai“

Kasmet vyksta jau tradicija tapę renginiai: Advento vakaronės, Rudenėlio, Kalėdų, Velykų šventės, pasakų, sveikatingumo savaitės, vaikučių išleistuvės į mokyklą. Paminimos Lietuvos valstybinės ir kalendorinės šventės.

1.5. Šeimos ir ikimokyklinės įstaigos bendruomenės sąveika

Vienas svarbiausių siekių – užtikrinti sąveiką tarp pedagogo, vaiko ir šeimos. Tėvai ir pedagogai sukuria vaiko gyvenimo erdvę, o tai, ką jis patiria joje, suteikia jo vystymui kryptį, lemia ugdymo kokybę. Lopšelio – darželio tikslas įtraukti tėvus į įstaigos gyvenimą, kad jie būtų ne svečiai, o jos gyvenimo dalyviai. Tėvų dalyvavimas įstaigos gyvenime lemia vaiko pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį. Ikimokyklinė įstaiga bendraudama su šeima siekia tokių tikslų:

- * atskleisti šeimai vaiko gyvenimo lopšelyje – darželyje ypatumus ir supažindinti su sąlygomis;

- * šviesti tėvus pedagogikos ir psichologijos klausimais;

- * siekiant ugdymo kokybės, drauge su šeima ieškoti bendrų ugdomojo poveikio vaikui priemonių;

- * siekti, kad tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas vadovautųsi principu - viskas, kas daroma, daroma vaiko labui.

1.6. Ugdymo filosofinės kryptys

Ikimokyklinis amžius yra labai svarbus žmogaus tarpsnis, nes šiuo laikotarpiu susiklosto asmenybės pagrindai. „Yra tvirtinimų, jog ugdymo pagrindai padedami iki 5 metų – tai 90 proc. viso auklėjimo proceso“ (Rajeckas V., 2001).

Programa remiasi humanizmo, progresyvizmo ir asmenybės sklaidą skatinančio ugdymo teorijomis.

Vystydami humanistinę pedagogiką siekiame:

- teigiamo vaiko savęs vertinimo;
- atvirumo patirčiai;
- mokėjimo įvardinti ir valdyti jausmus, poelgius;
- kurti ir laikytis bendrai priimtų vertybių ir bendravimo normų;
- partneriškų, draugiškų mokytojo ir auklėtinio santykių;
- suteikti kuo daugiau erdvės vaiko saviraiškai;
- vystyti vaiko gebėjimą mokytis, rasti sau reikalingą informaciją, gebėti ją taikyti, sprendžiant problemas.

Remiantis progresyviojo ugdymo teorija, siekiame:

- gerbti ir vertinti kiekvieno vaiko individualumą;
- sudaryti sąlygas dirbti savo tempu ir pagal savo jėgas;
- sudaryti galimybę laisvai rinktis veiklos formas;
- organizuoti veiklą individualiai, mažose grupelėse, su visa grupe;
- mokytis dirbti komandoje.

Asmenybės sklaidą skatinančios idėjos mus įpareigoja:

- gerai žinoti vaiko raidos vystymosi dėsningumą;
- mokėti organizuoti socialinę sąveiką, lemiančią emocinę ir pažintinę raidą;
- remtis vaikų pomėgiais, poreikiais, vystant jų tolesnę pažinimą;
- tinkamai parengti aplinką įvairių poreikių ir gebėjimų vaikams.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programos įgyvendinimas remiasi:

Bendraisiais švietimo principais:

Humaniškumo – dėmesys ir pagarba kiekvienam vaikui, tikėjimas geriausiais vaiko bruožais padeda įveikti sunkumus; vaikų ir pedagogų santykiai grindžiami kolegišku bendradarbiavimu, paremti pedagogo autoritetu; tarpusavio santykiai formuojami remiantis atsakomybe, pagarba kito nuomonei bei interesams.

Demokratiškumo – atviri santykiai, pagarba ir dialogas tarp visų bendruomenės narių. Galimybė rinktis, asmeninis aktyvumas, pakantumas skirtingumams ir bendrumo jausmas. Įkvėpimas, vaikui duodamas atsakas, poreikių tenkinimas, sugebėjimas argumentuoti ir atsakomybė.

Tautiškumo – padėti augančiam vaikui natūraliai perimti savo kultūros vertybes, papročius, tradicijas, jas puoselėti ir kartu kurti šiuolaikinę savo ir visuomenės tapatybę.

Integracijos – padėti vaikui visapusiškai, puoselėti jo asmenybę, plėtoti emocijas ir pažinimo sritis, vertybines nuostatas, mokytis bendrauti ir bendradarbiauti.

Sveikatingumo principas – vaikas ugdomi nuostatą savarankiškai laikytis asmens higienos, aktyvios veiklos, poilsio ir maitinimosi ritmo, pratinasi saugoti savo ir kitų fizinę ir psichinę sveikatą, švarinti aplinką, saugiai jaustis ir elgtis artimiausioje aplinkoje.

Ikimokyklinio ugdymo principais:

Vertybinių nuostatų ugdymo – programoje prioritetas teikiamas bendrųjų vertybių ir pozityvių asmeninių nuostatų pradmenų formavimui(si).

Tikslingumo-ugdymo turinys orientuotas į vaiko adaptacijos naujoje aplinkoje lengvinimą, socializaciją, ugdymosi motyvacijos žadinimą;

Prieinamumo- ugdymo turinys atitinka 1-6 metų vaikų psichofizines galimybes, jo pažinimo ir raiškos būdus bei stilių, bendravimo ir elgesio modelius bei emocijų pasaulį.

Tęstinumo – ugdymo turiniu siekiama, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje ar ikimokyklinėje grupėje prie ugdymo (si) priešmokyklinėje grupėje, o vėliau - mokykloje.

Šeimos ir darželio sąveikos- ugdymo turinio įgyvendinime siekiama aktyvaus šeimos bendradarbiavimo.

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

TIKSLAS. Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tekinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

UŽDAVINIAI:

- siekti pažinti vaiką, atskleisti jo prigimtines galias, aktyviai bendradarbiaujant su šeima ir socialiniais partneriais;
- saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, ugdyti sveikos gyvensenos įgūdžius;
- tenkinti vaiko poreikį žaisti ir bendrauti, plėtoti jo emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį;
- remtis etnokultūros vertybėmis, ugdant pilietiškumą, tautiškumą;
- bendradarbiaujant su šeima, plėsti vaiko supratimą apie pasaulį, sudarant galimybes patirti pažinimo džiaugsmą, plėtoti intelektualinius gebėjimus;
- kurti estetišką, artimą ir atitinkančią vaikų amžių, poreikius, ugdymo turinį, aplinką;
- per žaidimą ir meninę veiklą skatinti vaikų kūrybiškumą;
- plėsti vaiko patirtį nuo noro būti išgirstam iki poreikio bendrauti, pasakoti, klausyti;
- tenkinti vaikų prigimtinius, pažintinius poreikius netradicinėmis ugdymo formomis;
- plėtoti vaikų kompetencijas projektiniu metodu.

4. UGDYMO METODAI IR PRIEMONĖS

Programoje siūlomi šie ugdymo(si) **metodai**:

Žaidybinis – skatinantis vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukonzentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą.

Vaizdinis – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius.

Praktinis – padedantis vaikams per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką.

Žodinis – (pasakojimas, pokalbis) suteikiantis galimybę perduoti informaciją.

Kūrybinis - sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų.

Metodai parenkami atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, vietą, šeimos rekomendacijas, pedagogų gerą patirtį.

Organizuojant ugdymo procesą taikomi aktyvūs netradiciniai ugdymo(si) metodai – viktorinos, konkursai – žinių patikrinimas su įvairiausiomis pertraukėlėmis; situacinis – spontaniškasis ugdymo metodas – ugdymui panaudojamas netikėtai susidariusios situacijos ir kt.

Ugdymo(si) būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo turinį: planuoti veiklą, parinkti ugdomąją medžiagą.

Siekiamybė, kad mokymo priemonės tenkintų vaiko poreikį žaisti, bendrauti, judėti, skatintų norą puoselėti ir saugoti savo ir kitų sveikatą, skatintų vaiko savarankiškumą, saviraišką, kūrybingumą, meninių gebėjimų ugdymą(si).

Priemonių grupės.

- Aplinkos kūrimas - pedagogai kartu su vaikais ir jų tėvais, bendruomenės, kuria jaukia, patogia, vaikų amžių ir poreikius atitinkančią bei įvairiapusį ugdymą skatinančią aplinką. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiko poreikį judėti, veikti, pažinti, kurti jaukumą, būtų funkcionali.

- Mokymo priemonės (daiktai, žaislai, knygos, įvairios medžiagos ir kt.) – pedagogai siekia, kad mokymo priemonės atitiktų vaikų amžių, individualius esamus gebėjimus, žadintų norą pažinti, lavintų loginį mąstymą, aktyvų kūrybingumą, norą žaisti drauge.

- Pažintinės - edukacinės išvykos, renginiai, akcijos, popietės, tradicinės šventės – vaikų veikla, papildanti ugdymo turinį.

5. UGDYMO TURINYS

Lopšelio–darželio programos turinys glaudžiai siejamas su programos tikslu, uždaviniais ir principais.

Ugdymo programoje numatytas ugdymo turinys leidžia pedagogams kūrybingai organizuoti savo veiklą, atsižvelgiant į vaikų amžių, jų patirtį bei individualumą, laisvai rinktis metodus ir priemones ugdymo programos įgyvendinimui. Programos turinyje numatyta: ugdymosi pasiekimų srities vertybinės nuostatos, esminiai vaiko gebėjimai, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki šešerių metų, vaiko veiksenos, pedagogo veiksenos. Ugdymosi procese vadovaujamosi nuostata, kad kiekvienas vaikas pažangos link juda savo tempu. Sudarant ugdymosi turinį, siūlomos ne visos galimos veiksenos, bet pačios tikslingiausios, paliekant erdvės pedagogui ir vaikui ugdymosi situaciją planuoti ir modeliuoti, atsižvelgiant į jo amžių gebėjimus, poreikius, interesus.

Ugdymo turinys apima 5 (penkias) ugdytinas kompetencijas:

Komunikavimo – tenkinti poreikį bendrauti, išgirsti kalbantįjį ir jį išklaudyti, aktyvinti vaikų žodinę raišką, sieti su kalbos raiškos formomis – vaizdu, garsu, forma, judesiu.

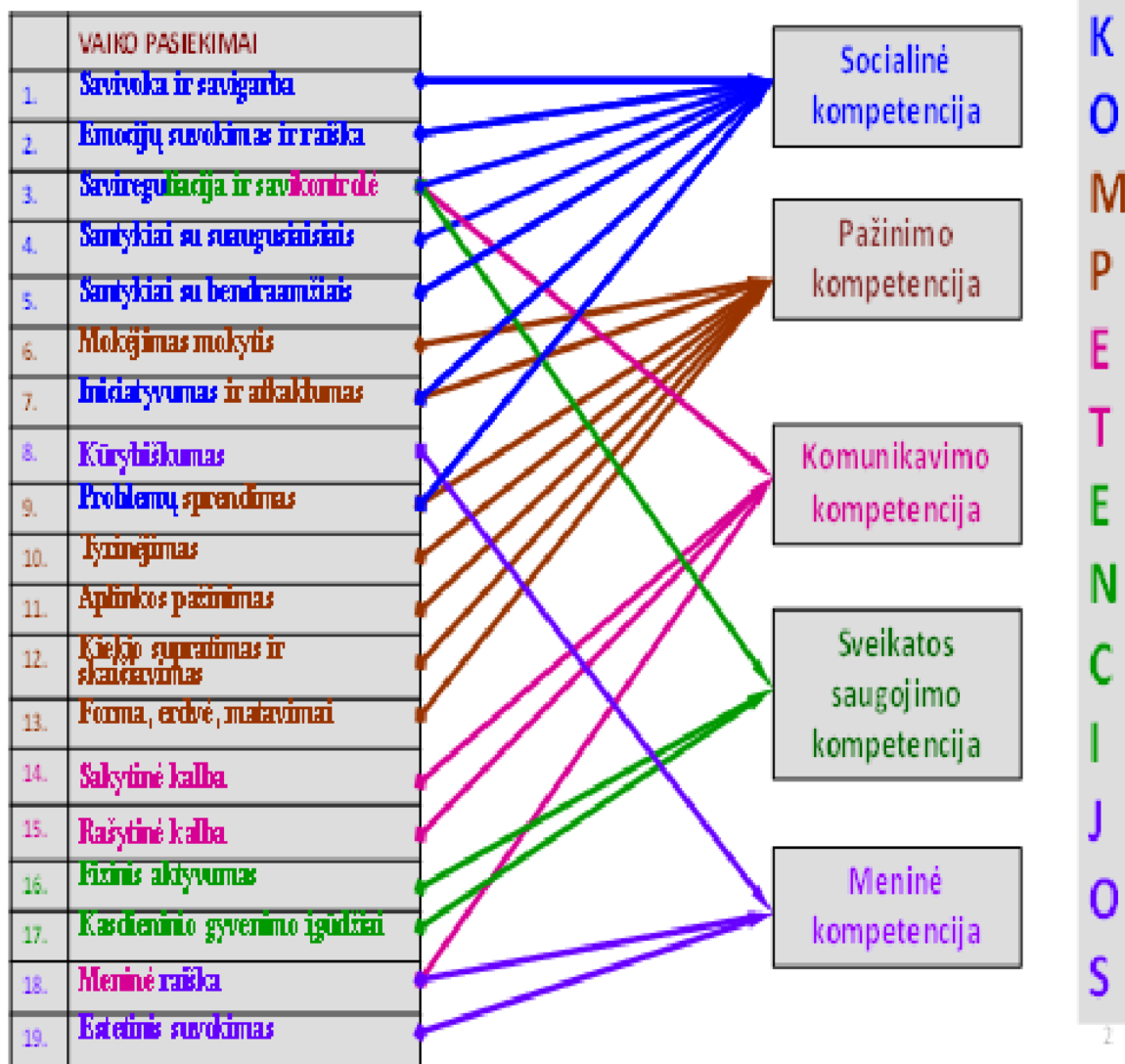
Socialinė – savęs pažinimas, gebėjimas būti šalia kitų ir jų supratimas, bendraamžių ir suaugusiųjų gyvenimo ypatumai ir nuostatų supratimas, orientavimasis įprastoje aplinkoje, skatinti suvokti aplinkos tradicijas ir jų ryšį su gamta.

Sveikatos saugojimo ir stiprinimo – sveikai gyventi, saugiai judėti, veikti.

Pažinimo – vaiko domėjimasis viskuo, kas jį supa, smalsumo poreikio turėjimas ir jo tenkinimas, užėmimas įvairia veikla.

Meninė – grožio pajautimas, savitas jo vaizdavimas, grožėjimasis aplinkos daiktais, reiškiniiais, žmonių kūryba, noras kurti, išreikšti save įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.

VAIKO PASIEKIMŲ SRIČIŲ APJUNGIMAS PAGAL KOMPETENCIJAS

1-3 METŲ AMŽIAUS CHARAKTERISTIKA

Šiame amžiaus tarpsnyje būdingas intensyvus asmenybės formavimas, padidėja savarankiškumas, vaikas daug veiksmų gali atlikti be suaugusiųjų pagalbos, turi savitvardos įgūdžių, plečiasi bendravimo su suaugusiais, pažintinės veiklos patirtis. Atsiranda savimonė: pradeda skirti save ir savo veiksmus nuo suaugusiojo ir jų veiksmų. Susiformuoja „aš“ vaizdas. Vyrauja veiksmai su daiktais, pradeda žaisti siužetinius, vaidmeninius žaidimus. Tobulėja psichiniai procesai (suvokimas, dėmesys, atmintis, kalba, mąstymas, vaizduotė). Aktyviai plečiasi vaiko žodynas, tobulėja gramatinė kalbos struktūra, formuojasi vaizdinis mąstymas.

4.2. 3-4 METŲ VAIKŲ AMŽIAUS CHARAKTERISTIKA

Ketvirtaisiais gyvenimo metais intensyviai formuojasi vaiko savimonė, savarankiškumas. Kaupiantis pažintinės veiklos, bendravimo patirčiai, didėja vaiko aktyvumas ir to aktyvumo tikslingumas. Pagrindinė vaiko veikla - žaidimas. Žaisdamas siužetinius-vaidmeninius žaidimus, vaikas sugeba įvertinti gerus ir blogus bendraamžių poelgius, susipažįsta su suaugusiojo veikla. Ugdomas gebėjimas teigiamai elgtis įvairiose situacijose, kolektyve. Žaidžiant, piešiant, lipdant ypač sparčiai vystosi suvokimas, tobulėja vaiko kalba, plečiasi žodynas. Plečiasi vaiko socialinė patirtis ir įgūdžiai. Šiame amžiuje vaiko veikla įgauna tikslingą pobūdį. Žaidybinėje ir kitoje kasdieninėje kasdienėje

veikloje vaikas pradeda vadovautis iš anksto nustatyto tikslu. Dėl nesusiformavusios motyvų sistemos, nepastovaus dėmesio, tas tikslas gali „pasimesti“. Vaikas greitai išsiblaško, meta nebaigtą darbą ir pradeda kitą. Šiame amžiaus tarpsnyje svarbus suaugusiojo vaidmuo, reguliuojant vaiko elgesį.

4.3. 4-5 VAIKŲ AMŽIAUS CHARAKTERISTIKA

Šiam amžiui būdingas intensyvus vaiko asmenybės formavimasis. Formuojasi jausmai, kurie atspindi vaiko santykius su žmonėmis ir reiškiniais, pareigos jausmas. Penktųjų metų pabaigoje vaiko bendravimas su suaugusiuoju - asmenybinis, nukreiptas į intelektualių, dorovinių savybių bei visuomenės reiškinų pažinimą. Aktyvūs savitarpio santykiai su vienmečiais. Vaikai pripranta derinti savo veiksmus, išmoksta sąmoningai gretinti savo ir vienmečių elgesį. Žino dorovines normas, gali objektyviai vertinti ne tik pasakų veikėjų, bet ir draugų poelgius. Valdant vaiko elgesį, vis dar labai svarbi suaugusiojo korekcija. Formuojasi valingas elgesys, tobulėja gebėjimas planuoti savo veiklą. Pagrindinė amžiaus veikla siužetiniai-vaidmeniniai žaidimai. Iš anksto sugalvoja ir aptaria nesudėtingą siužetą, pasiskirsto vaidmenimis, pasirenka žaidimui reikalingus daiktus ir žaislus. Vaikai siekia atskleisti vaidmens, kurį vaidina, dorovines savybes bei socialinius santykius su suaugusiais arba vaikais. Formuojasi darbinė veikla, vaikai noriai dirba, padeda suaugusiajam, pasiekia gerų rezultatų, ypatingai, jei juos skatina žaidybiniai motyvai. Tobulėja vaiko psichiniai procesai: suvokimas, mąstymas, kalba. Vaikai objektyviau reaguoja į meno kūrinėlių turinį, reiškia pritarimą, užuojautą, grožinės literatūros ir kitų meno kūrinių teigiamam veikėjui.

1. Socialinė kompetencija

TIKSLAS. Gyventi ir būti greta, kartu.

UŽDAVINIAI:

- skatinti vaiką reikšti vis įvairesnes emocijas bei jausmus ir atsakyti į kito jausmų raišką;
- užmegzti artimą emocinį ryšį su vaiku, prisitaikyti prie jo bendravimo ritmo ir poreikių, sudarant sąlygas ugdytis saugiam prierašumui;
- skatinti vaiko pasitikėjimą savo galimybėmis ir savimi;
- padėti įgyti daugiau savarankiškumo;
- formuoti teigiamus santykius su kitais vaikais;
- padėti perprasti namų ar grupės tvarką ir skatinti jos laikytis.

Iki 3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų
Vardina savo kūno dalis, jas parodo. Atlieka judesius. Tvarko daiktus, žaidimo vietą. Pavadina žaislus, su jais žaidžia. Skiria mažą vaiką, nuo suaugusiojo, mergaitę nuo berniuko. Stebi save ir draugus veidrodyje, valgo šaukštu beveik neišliejant, geria iš puodelio. Apsirengia kitiems padedant.	Žaidžia vienas šalia kito, kartu, grupelėmis, kolektyviai. Siekia veikloje, žaidime įgyvendinti numatytus tikslus, sprendžia išskylančias problemas, konfliktus. Atskleidžia savo norus, gabumus, pomėgius. Suvokia žmonių panašumus ir skirtumus. Ugdoma nuostata	Pastebi ir priima kitų vaikų dėmesį, pajunta mandagaus, atidaus bendravimo privalumus. Domisi draugu, jo žaislu, sumanymais, nuomone, jausmais, klausosi ir girdi kitą, atsako į klausimus, pats klausia, pasakoja. Žaisdamas susikaupia, netrukdo draugui, dalijasi žaislais ugdymo priemonėmis.	Pastebi ir priima kitų vaikų dėmesį, pajunta mandagaus, atidaus bendravimo privalumus. domisi draugu, jo žaislu, sumanymais, nuomone, jausmais, klausosi ir girdi kitą, atsako į klausimus, pats klausia, pasakoja; žaisdamas susikaupia, netrukdo draugui, dalijasi žaislais ugdymo priemonėmis; kartu kuria taisykles,

<p>Prausiasi rankas vandeniu ir nusišluosto rankšluosčiu, naudojasi tualetu kitiems padedant; Formuojasi higieniniai kultūriniai įgūdžiai. Pastebi draugų atliekamus negerus veiksmus, laikosi grupės taisyklių. Piešia, aplikuoja, tapo daiktus su kuriais žaidžia ir kt. Mėgdžioja suaugusiojo veiksmus, žaidžia simbolinius žaidimus (valgydina, guldo, prausia, migdo lėlę ir kt.). Tausoja, saugo savo ir kitų daiktus. Dalinasi žaislais, savo norus reiškia ne riksmu o žodžiais. Bando suprasti, kada draugui liūdna, jį glosto, guodžia. Nori būti savarankiškas, išryškina savąjį „aš“. Suranda aplinkoje daiktų ir žino, kad yra daiktų, su kuriais negalima žaisti. Domisi, ką dirba mama, tėtė, auklėtojos padėjėja ir kt. Skiria dirbančių žmonių veiksmus, panaudojamos darbo įrankius. Lankosi lopšelio-darželio seklyčioje. Stebėdami metų laikus, vaikai kartu stebi ir gamtą, oro pasikeitimus. Naudoja sąvokas „į, ant, po, už, šalia, priekyje“.</p>	<p>susidraugauti vienas su kitu, savarankiškumas, savęs aptarnavimas – savitarna ir higieniniai įgūdžiai. Išvardija šeimos narius, jaučiasi saugus ir mylimas, piešia ir žaidžia šeimą, dalijasi įspūdžiais su šeimos nariais, grupės draugais. Mėgdžioja suaugusius, jų darbus, profesijas, laikosi priimtinių grupės elgesio taisyklių, pratinasi valdyti savo emocijas. Atpažįsta vėliavą, herbą, tautinius rūbus. Orientuojasi grupės, darželio aplinkoje. Rūšiuoja ir grupuoja daiktus pagal ilgį, dydį, spalvą, formą. Plėtoja savo sumanymus, pedagogų pasiūlytas idėjas, žaidimus, skatinančius tyrinėti savo ir kitų žmonių panašumus ir skirtumus. Kaupia informaciją apie žmones, stebi daiktus, reiškinius, bendruomenę, miestelį. Plečia savo patirtį apie saugų eismą, saugiai elgiasi su svetimais, mažai pažįstamais žmonėmis.</p>	<p>Kartu kuria taisykles, bendrus darbus, projektus: tariasi, siūlo, išklauso ir palaiko sumanymus, kartu siekia numatyto tikslo. Gerbia kito savitumą, ieško kūrybinių bendrų sprendimų, sprendžia konfliktines situacijas, įveikia kasdieninius sunkumus. Aktyviai, kūrybiškai plėtoja savo sumanymus, pedagogų pasiūlytas temas, idėjas, žaidimus, skatinančius tyrinėti, mintis, jausmus, kalbą, atskleisti norus, polinkius, gabumus, kūrybiškumą. Tyrinėja savo ir žmonių skirtumus ir panašumus, šeimos, grupės, kiemo gyvenimą, žino apie žmones, įvairias profesijas, tarnybas, bendruomenės gyvenimą, gimtinę Lietuvą. Stebi daiktus grupėje, išvykose, lankosi spektakliuose ir koncertuose vykstančiuose ugdymo įstaigoje. Jaučiasi saugus žinodamas elgesio normas, draugų, tėvų, pedagogų lūkesčius, atsisako nepriimtino elgesio įpročių. Pratinasi bendrauti su įvairiais žmonėmis, kitų vaikų šeimos nariais, skirtingų</p>	<p>bendrus darbus, projektus: tariasi, siūlo, išklauso ir palaiko sumanymus, kartu siekia numatyto tikslo; gerbia kito savitumą, ieško kūrybinių bendrų sprendimų, sprendžia konfliktines situacijas, įveikia kasdieninius sunkumus; aktyviai, kūrybiškai plėtoja savo sumanymus, tėvų pasiūlytas temas, idėjas, žaidimus, skatinančius tyrinėti savo kūną, mintis, jausmus, kalbą, atskleisti norus, polinkius, gabumus, kūrybiškumą; tyrinėja savo ir žmonių skirtumus ir panašumus, šeimos, grupės, kiemo gyvenimą, žino apie žmones, įvairias profesijas, tarnybas, bendruomenės gyvenimą, gimtinę Lietuvą; stebi daiktus grupėje, išvykose, lankosi spektakliuose ir koncertuose vykstančiuose ugdymo įstaigoje; jaučiasi saugus žinodamas elgesio normas, draugų, tėvų, pedagogų lūkesčius, atsisako nepriimtino elgesio įpročių; pratinasi bendrauti su įvairiais žmonėmis, kitų vaikų šeimos nariais, skirtingų socialinių grupių; stebi, tyrinėja,</p>
---	--	--	---

Vykdo paliepiamus, atlieka veiksmus pagal jų reikšmę.		socialinių grupių. Stebi, tyrinėja, vaizduoja, apmąsto, komentuoja grupės, šeimos gyvenimą, perima atitinkamai situacijai tinkančius elgesio būdus.	vaizduoja, apmąsto, komentuoja grupės, šeimos gyvenimą, perima atitinkamai situacijai tinkančius elgesio būdus;
<p>PEDAGOGŲ IR KITŲ UGDYTINIŲ VEIKLOS KRYPTYS IR NUOSTATOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įvairiais būdais skatinama vaiko socialinė patirtis, sudaromos sąlygos pasireikšti vaikų aktyvumui, suteikiama naujų išpūdžių, žadinančių vaikų domėjimąsi ir patirties kaupimą; • palaikoma ir puoselėjama abipusio supratimo, saugumo, pagarbos, keitimosi patirtimi ryšys: auklėtoja – vaikas - tėvai; • ugdomi pažintiniai gebėjimai, judėjimo įgūdžiai, supažindinama su grupės aplinka, gamta, gamtos reiškiniams, daiktais; • kasdieninė veikla, įdomios idėjos, projektai, temos turtina socialinę patirtį, švenčiamos kalendorinės ir jau tradicinėmis tapusios šventės; • sudaroma saugi socialinė aplinka, skatinama vaiką tyrinėti, pažinti, atrasti. • grupėje sudaromos natūralios sąlygos bendrauti, gerbti vieni kitus, padėti draugui, pajusti suprasti pavyzdinę ir netinkamą elgseną, laikytis grupės taisyklių; • kuriama saugi vaiko poreikius ir interesus tenkinanti aplinka, taikus bendravimo ir bendradarbiavimo klimatas; • siekiama, kad vaikas galėtų pajusti skirtumus tarp gyvenimo šeimoje ir vaikų grupėje, draugus ir draugystę, kaimynus, žmonių darbus, žmonių kūrybą, jų kūrinį; • sudaroma galimybė ugdytis dorinius jausmus artimui, šeimai, žmonėms, gamtai, Tėvynei; • ugdomas gebėjimas išreikšti gailestį ir užuojautą silpnam; • sudaromos sąlygos vaikui patirti gamtos grožį, žmogaus ryšį su gyvūnija ir augmenija; • bendradarbiaujant su šeima, turtinama vaikų socialinė patirtis, plečiama žinios apie visuomeninius reiškinius; • organizuojama veikla, vaikų idėjos, projektai, temos plečiamos, turtinamos, įtvirtinama socialinė patirtis. • grupės aplinkoje atsispindi šeimos ir bendruomenės ypatumai, veiklos priemonės, žaislai. Socialinė vaiko aplinka ir gyvenimiškos situacijos natūralus šaltinis mokantis būti, gyventi, sugyventi, pritapti; • sudaromos sąlygos patirti vaikui sėkmės jausmą, sprendžiant problemas, atliekant kūrybinius darbus, natūraliai priimti sėkmę ir nesėkmę. 			

Mažais žingsneliais vaikai iš įvairių šeimų, skirtingų poreikių, turinčių skirtingus gebėjimus ir galias, žengia didelio savarankiškumo link. Noras pajusti žaidimo malonumą jungia vaikus į grupę – žaisdami kuriami planai, kyla ginčai, ieškoma kompromisų, kuriamos taisyklės. Taip mokomasi bendrauti ir bendradarbiauti.

2. Sveikatos saugojimo kompetencija

TIKSLAS. Sveikai gyventi, saugiai judėti ir veikti.

UŽDAVINIAI:

- sudaryti saugią, sveiką augimo ir judėjimo aplinką;
- suteikti vaikui elementarių žinių apie save, savo sveikatą, išmokyti sportinių pratimų, būti spiriam, ištvermingam, valingam, drąsiam;
- grūdinti vaiko organizmą, didinti atsparumą ligoms;
- ugdyti taisyklingą kūno laikyseną;
- tenkinti vaiko judėjimo poreikį, palaikyti jo fizinį aktyvumą;

- skatinti įvaldyti vis naujus judėjimo būdus, sudaryti sąlygas juos kartoti;
- formuoti saugios ir sveikos gyvenamos nuostatos ir įgūdžius, socialinio saugumo pagrindus;
 - ugdyti gebėjimą savarankiškai laikytis asmens higienos, pirmenybę teikti įvytiems sveiko gyvenimo įpročiams;
 - formuoti sveikos mitybos, saugaus elgesio kelyje įgūdžius.
 - saugiai naudotis fiziniam judėjimui skirta įranga, priemonėmis, žaislais, buitinais prietaisais;
 - sudaryti sąlygas įgyti įvairios fizinės veiklos patirtį, lavinant fizines kūno galias, tyrinėjant funkcinės kūno galimybes;
 - formuoti sveikos mitybos, saugaus elgesio kelyje įgūdžius;
 - pratinti jausti šalia esantį, būti už jį atsakingam;
 - puoselėti individualias fizines galias: judrumą, vikrumą, drąsumą.

Iki 3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų
<p>Stebi draugus, jų veiksmus, tyrinėja, kaip juda kūnas, juda ir veikia drauge pagal suaugusiojo kvietimą. Mankština kūną, atlieka judesius pagal dainelės žodžius, žaidžia lietuvių liaudies ratelius, klausosi muzikos įrašų, eina pagal muzikos ritmą, improvizuoja, mėgdžioja. Žaidžia judriuosius, imitacinius ir didaktinius žaidimus, eina, bėga, šokinėja, šliaužia, laipioja, peršoka įveikia kliūtis. Žaidžia su žaislais, pažįsta juos, įvardija, ridena, meta, gauda sviedinuką. Eina, bėga paskui suaugusįjį, draugus, siekia daikto, pakabinto aukščiau ištiestų rankų, eina tiesiu ir vingiuotu takeliu, stumdo ir trauko įvairius žaislus ant virvelės. Laikosi elgesio, asmens higienos, mitybos taisyklių. Naudojasi tualetu, padedant suaugusiam,</p>	<p>Juda ir veikia drauge pagal suaugusio kvietimą ir pasiūlymą, jaučia kitą šalia, eina greitai, lėtai, bėga nurodyta kryptimi, visa grupė, nedidelėmis grupelėmis. Tyrinėja savo kūną, lygina su greta esančiu, atranda įvairias kūno padėtis, kryptį, judėjimo būdus, tempą, žaidžia judriuosius žaidimus, tyrinėja, kaip galima judinti atskiras kūno dalis. Gamtos reiškinius išreiškia judesiu, užuodžia kvapus, išgirstą garsą improvizuoja, trepsi, ploja delnais, eina rateliu. Eina tilteliu, perlipa per daiktą, ropoja, šliaužia, laipioja kopėtelėmis, šokinėja, lenda, ropoja, ridena, sugauna, meta sviedinį. Derina veiksmus netrukdant kitiems, poroje, pagal muziką, ritmą, melodiją, pamėgdžioja žvėrelių,</p>	<p>Pažįsta grupės aplinką, draugus, suaugusius, žino jų vardus. Laikosi priimtinių grupės, saugaus elgesio kelyje taisyklių, žino, kaip elgtis atsitikus nelaimėi. Jaučia atsakomybę už šalia esantį, rūpinasi savo ir kitų sveikata. Rengiasi pagal metų laikus, teisingai įvardija rūbus, išmoksta savarankiškai užsirišti, atsirišti raištelius, susisagstyti drabužius, diržą. Formuojami sveikos mitybos įpročiai, ragauja daržoves, vaisius, žino jų ir vitaminų naudą organizmui, laikosi valgymo kultūros, teisingai ir pagal paskirtį naudoja valgymo įrankius. Žaisdamas pratinasi judėti greta kito, poroje, ratu, rikiuotėje, drauge su kitais, laikosi žaidimo taisyklių, pajunta asmeninės ir bendros erdvės ribas, įveikia įvairias kliūtis. Žino ir pratimų metu skiria kairė – dešinė.</p>	<p>Žaidžia, juda, veikia, tenkindamas poreikį judėti. Saugiai elgiasi buityje ir gatvėje, laikosi grupės taisyklių, pasiskirsto vaidmenimis, saugo kitus. Dalijasi išgyvenimais, jaučia pasitenkinimą aktyviai veikdamas, geba valdyti savo emocijas. Gerbia šalia esantį ir kitaip atrodantį, reiškia užuojautą, teikia pagalbą. Laisvai juda erdvėje, geba atsipalaiduoti, bando savo jėgas rungtyniaudamas. Žaidžia, improvizuoja, žodžiu, mimika, judesiu, judesį derina su muzika, atlieka įvairius pedagogo pasiūlytus judesius ir pratimus. Rūpinasi asmens higiena, laikosi dienos ritmo, geba padengti stalus, susitvarkyti žaidimo vietą, orientuojasi, kaip atitinkamai rengtis skirtingais metų</p>

<p>prausia rankes, prieš valgi ir po. Naudojasi savo rankšluostuku, žino jo vietą, muilu, šukomis, servetėle. Pavalgęs padėkoja, pristumia kėdutę prie stalo, pratinasi nusirengti, susidėti tvarkingai rūbelius. Stebi draugus, dalinasi žaislais. Kartu džiaugiasi draugo pasiekimais. Padeda draugui susitvarkyti. Skiria gerus ir negerus poelgius, laikosi grupės taisyklių.</p>	<p>paukščių, gyvūnų elgseną. Laikosi asmens higienos įgūdžių ir įpročių, naudojasi rankšluosčiu, servetėle. Formuojasi sveikos gyvensenos nuostatos, žino vitaminus, jų naudą. Dalyvauja sveikatingumo dienose, projektuose, sveikos gyvensenos propagavimo grupės organizuojamuose parodose-popietėse, klausosi gydytojų pasakojimų apie mitybos įpročius ir asmeninę higieną, slaugytojos patarimų. Valgo tylėdami, taisyklingai, laikosi nustatytų elgesio, mitybos, higienos taisyklių. Pasivaikščioja, žaidžia gryname ore, eina į ekskursijas prie vandens telkinio, į parką, sodą, kiemą, basomis. Laikosi visuomenės pripažintų normų, pratinasi saugiai elgtis gatvėje ir su nepažįstamais žmonėmis.</p>	<p>Dalyvauja sportinėse šventėse, pramogauja estafetėse su kitų grupių vaikais, tėveliais. Laikosi grupės dienos ritmo. Atlieka pasiūlytus pratimus, judesius skirtus ydingai laikysenai taisyti, smulkiajai ir stambiajai motorikai, taisyklingam kvėpavimui, koordinacijai lavinti. Aktyviai landžioja, bėgioja, laipioja, vartosi, juda.</p>	<p>laikais. Plečia žinias apie sveiką mitybą, gyvenseną, supratimą apie save ir savo kūną. Žaidžia daug sportinių, judriųjų žaidimų lauke.</p>
---	---	---	--

PEDAGOGŲ IR KITŲ UGDYTINIŲ VEIKLOS KRYPTYS IR NUOSTATOS:

- sudaromos sąlygos įvairių gebėjimų bei išvaizdos vaikams, iš įvairios šeimos aplinkos grupėje jaustis saugiai, oriai, įvertintai, ginama vaiko teisės, jeigu jis yra apleistas, skriaudžiamas, patiria prievartą;
- kuriama aplinka aktyviai ir saugiai judėti: parenkama tinkama vieta, saugūs įrengimai ir priemonės judėti sporto saleje, grupėje ir kieme, išreiškiant save judesiu, lavinant įvairias kūno galias;
- kaitaliojama aktyvi ir rami, dinaminė ir statinė veikla, fizinis krūvis ir atsipalaidavimas;
- naudojami įvairūs kūno kultūros ugdymo būdai, skatinantys išraišką, saviraišką judesiu, kūrybinę improvizaciją;
- vaikams sudaromos sąlygos fiziniam, protiniam ir socialiniam vystymuisi, pakankamai būti lauke, mankštintis, sistemingai grūdintis, formuojami sveikatos ugdymo pagrindai,

- tenkinantys augančio organizmo poreikį judėti;
- formuojami sveikos mitybos, organizmo grūdinimo ir stiprinimo įgūdžiai;
- atsižvelgiama į kiekvieno vaiko galimybes, individualumą, skiriama berniukų ir mergaičių fiziniai ypatumai, jų poreikiai. Vaikai juda ir žaidžia lauke, laikosi grupės taisyklių, grūdinasi oru, saule ir vandeniu;
- fiziškai pasyviems, silpniems, dažnai sergantiems ar vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, taikomas aktyvinantis, korekcinis ugdymas;
- formuojamos saugios ir sveikos gyvenamos nuostatos ir įgūdžiai, socialinio saugumo pagrindai;
- kūno kultūra ikimokyklinėje grupėje neatsiejama nuo muzikos, vaidybos, žaidimo ir darbo veiklos;
- organizuojamos išvykos, sveikatingumo dienos, projektai, susitikimai su gydytojais, dalyvaujama savivaldybės ir respublikos organizuojamose piešinių parodose;
- organizuojama sveikatingumo dienos, sportinės pramogos, šventės, renginiai su tėvais.

3. Pažinimo kompetencija

TIKSLAS. Smalsauti, tyrinėti, susipažinti ir atrasti naują aplinkinį pasaulį.

UŽDAVINIAI:

- skatinti naujų veikimo su daiktais ir veiklos būdų;
- aktyviai tyrinėti daiktų savybes, ypatumus;
- palaikyti ir skatinti domėjimąsi savimi ir aplinkiniu pasauliu;
- padėti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus;
- suvokti savąjį „aš“;
- suprasti metų laikų ir gamtos reiškinių kaitą;
- pasijusti bendruomenės dalimi;
- sudaryti sąlygas orientuotis vaikų darželio aplinkoje;
- susipažinti su gyvosios ir negyvosios gamtos reiškiniais, surasti ryšį tarp jų;
- skatinti atpažinti ir pažinti augančius medžius, krūmus, augalus, juos skaičiuoti;
- turtinti žinias apie vaisius, daržoves, susipažinti su jų skonio savybėmis, formomis, spalva;
- supažindinti su namų apyvokos daiktais, žaislais, juos grupuoti pagal jų savybes, paskirtį;
- skatinti pažinti laiką, metų laikus, kalendorines šventes, erdvės sąvokas;
- dalyvauti projektuose, renginiuose, šventėse, parodose;
- susipažinti su dar nežinomais grupės ir lauko aplinkos daiktais, gebėti skirti jų požymius, savybes;
 - žinoti savo grupės pavadinimą, draugų, auklėtojų ir kitų darbuotojų vardus;
 - susipažinti su visuomeniniais, už darželio ribų esančiais pastatais ir juose dirbančiais žmonėmis;
 - domėtis orais, metų laikais, žeme, dangaus kūnais, skirti sąvokas;
 - plėsti žinias apie visuomeninį transportą, žmonių profesijas;
 - sudaryti sąlygas pažinti saugaus eismo taisykles;
 - taisyklingai įvardinti geometrines figūras, supažindinti skaitmenimis nuo 1;
 - pažinti gyvosios ir negyvosios gamtos reiškinius;
 - sudaryti sąlygas pažinti ir pavadinti pagrindines spalvas, formas, dydį, erdvinę padėtį, grupuoti daiktus pagal požymius;
 - domėtis gimtuoju miestu, gatve, kur gyvena, Tėvyne, šalies simboliais;
 - sudaryti sąlygas tyrinėti, klausinėti, eksperimentuoti, spręsti problemas, ieškoti informacijos knygoje, klausantis pasakojimų, filmukų;
 - domėtis gamta, gyvūnais, jų mityba ir globa;

- domėtis augalais, jų sandara, priklausomybe nuo žmogaus ir gamtos reiškinių, puoselėti juos;
- ugdyti loginį mąstymą, pastabumą, sudarant sąlygas tyrinėti, eksperimentuoti, atrasti, lyginti, skaičiuoti, grupuoti, matuoti.

Iki 3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų
<p>Žaisdamas stebi savo draugus, aplinką, tyrinėja daiktus, jų savybes, skiria berniuką, mergaitę, įvardija kūno dalis, žino draugų, tėvų, auklėtojų vardus, pažįsta ir pavadina namų apyvokos daiktus, žaislus, parenka ir grupuoja daiktus pagal jų savybes, susipažįsta su jų paskirtimi. Supranta elementarų priežastinį ryšį tarp kai kurių reiškinių. Orientuojasi vaikų grupės patalpoje ir aikštelėje. Susipažįsta su transporto priemonėmis, išmoksta atskirti jų dalis. Domisi suaugusiųjų darbu, skiria kai kuriuos dirbančių žmonių veiksmus. Susipažįsta su augalais ir gyvūnais, gyvenimo būdu, pastebi ir pasako, koks oras. Skiria žolę, medį, gėles, nusako jų skiriamuosius požymius, juos prižiūri, piešia, tyrinėja. Išmoksta iš išvaizdos ir skonio skirti kai kurias daržoves ir vaisius, žino jų pavadinimus. Vaikai susipažįsta su gyvūnais. Žaisdamas</p>	<p>Stebi draugų panašumus ir skirtumus, mėgdžioja suaugusius, tyrinėja ir pažįsta savo kūną, lygina, išvardija grupės draugų, šeimos narių vardus, pasiskirsto pareigomis, vaidina, imituoja, domisi grupės veikla, žino savo vietą grupėje, atpažįsta savo daiktus, laikosi grupės taisyklių, tradicijų. Žiūrėdami į veidrodį, rodo grimasas, atpažįsta, ar veidas liūdnas, linksmas. Tyrinėja grupės aplinką, manipuliuoja daiktais, skaičiuoja, lygina, tyrinėja, eksperimentuoja, lygina daiktus pagal dydį, ilgį, spalvą, formą, suranda grupės aplinkoje tokį pat ir skirtingą daiktą. Skiria metų laikus, stebi gyvūnus, sužino apie jų gyvenimą, mokosi juos atpažinti. Stebi ir tyrinėja grupėje ir lauke augalus, skiria jų dalis, juos prižiūri. Domisi negyvosios gamtos reiškiniais, žemės ir dangaus paslaptingu, stebi gamtos reiškinius, stebi ir pasako, koks oras, išreiškia judesiu. Įvardija paros, metų laikus, pavadina jų požymius.</p>	<p>Priima save tokį, koks yra, suvokia teigiamas savybes, žino savo vardą, pavardę, adresą, suvokia, jog vardą gali turėti ir gyvūnai. Gerbia kitaip atrodantį, mąstantį, reiškia užuojautą, padeda jiems, globoja. Laikosi priimtų grupės ir visuomenės elgesio taisyklių, valdo savo emocijas, valią, dėmesį. Įvardina kūno dalis, skaičiuoja, piešia visas žmogaus kūno dalis, draugo portretą, žino jutimo organų galimybes. Skiria mergaičių ir berniukų drabužėlius, atpažįsta draugų atvaizdus nuotraukose, suvokia asmeninių daiktų paskirtį. Draugiškai dalinasi žaislais, žaidžia greta, kartu. Saugo, tausoja savo ir grupės žaislus. Suvokia žmogaus gyvenimo ratą, švenčia savo ir draugų gimtadienius. Stebi įvairius senovinius namų apyvokos daiktus, tautinį kostiumą, juostas. Žino vėliavos spalvų reikšmę, herbą, jų panaudojimą, paskirtį, žino žymiausių miesto statinius. Grupuoja, lygina daiktus pagal</p>	<p>Domisi savimi ir kitais žmonėmis, jų panašumais ir skirtumais. Pasako savo, šeimos narių, draugų vardus, pavardes, savo amžių, gyvenamosios vietos adresą. Pasakoja apie savo augintinius, geba įvardinti ir skirti skaičius ir raides, atlieka garsinę žodžių analizę. Skiria ir įvardija savo asmeninius daiktus, daug klausinėja. Geba įvardinti savo savijautą, pastebi, kai draugui reikia pagalbos, valdo emocijas, sprendžia problemines situacijas, analizuoja kitų elgesį, žino, kur kreiptis pagalbos, kai jos reikia. Supranta žmogaus vystymosi ir augimo raidą, lyčių skirtumus ir panašumus. Geba įvardinti daiktus, jų ypatybes, iš ko pagaminti, žino jų paskirtį, matuoja, grupuoja, lygina, skaičiuoja, tyrinėja, eksperimentuoja. Geba sisteminti, klasifikuoti, apibendrinti informaciją apie aplinką ir gamtą. Žino augalų augimo skalę, gėlių, medžių pavadinimus. Domisi negyvosios</p>

<p>didaktinius žaidimus, skiria juos paveikslėlyje, mėgdžioja jų balsus, judesius, parodo ir pavadina gyvūno kūno dalis.</p> <p>Susipažįsta su atskrendančiais į darželio teritoriją paukščiais ir kai kuriomis jų elgesio savybėmis, pamėgdžioja žinomų gyvūnų ir paukščių balsus.</p>		<p>požymius, moka juos pažinti ir pavadinti, žaisdamas naudoja pagal paskirtį, skaičiuoja penkių ribose, žaidžia su smėliu, vandeniu, žino jų savybes, randa grupėje tokius pat ir skirtingus daiktus, lygina juos, naudodami sąlyginę matą, skiria figūras, jas skaičiuoja.</p> <p>Iš įvairių formų popieriaus lanksto įvairius lankstinius, įvardina, kur kraštinė, vidurys, skiria spalvą, formą.</p> <p>Žino profesijas.</p> <p>Skiria metų laikus, piešia siužetą apie metų laikus, pasakoja, kas būdinga tam metų laikui.</p> <p>Stebi naminius gyvūnus kieme, pasivaikščiojimo metu, randa paveikslėlyje, knygutėje, deda dėlionę, atpažįsta juos, įvardina.</p> <p>Klausosi pasakojimų apie naminių gyvūnų elgseną, mitybą, augimą, lygina laukinių ir naminių gyvūnų elgseną, panašumus ir skirtumus, pamėgdžioja juos, pamėgdžioja paukščius, žino jų pavadinimus, stebi paukščių gyvenimą, mitybą, globoja juos.</p> <p>Stebi ir tyrinėja medžius, krūmus, žolę, pažįsta augalo dalis, piešia juos.</p>	<p>gamtos reiškinius: metų laikais, žeme, dangaus kūnais.</p>
---	--	--	---

		Apibūdina dangaus kūnus: saulę, mėnulį, žvaigždes, jų reikalingumą gyvybei ir augimui.	
--	--	--	--

PEDAGOGŲ IR KITŲ UGDYTINIŲ VEIKLOS KRYPTYS IR NUOSTATOS

- pagrindinė vaiko veikla - žaidimas, kurio metu vaikams formuojama savitvarkos įgūdžiai, savarankiškumas, bendravimo su suaugusiais patirtis ir įgūdžiai;
- kuriama grupės aplinka, skatinanti vaiką tyrinėti, atrasti grupėje esančius daiktus, juos pavadinti, rūšiuoti pagal dydį, formą, spalvą, surasti tokį patį, skirti sąvokas „vienas“ ir „daug“, geriau pažinti save, aplinkinius, jų gyvenimo būdą, tarpusavio santykius, bendruomenę, gimtinę;
- supažindinama su grupės taisyklėmis ir pratinama jų laikytis, sudaroma gera atmosfera grupėje, vaikams jaustis saugiai;
- vaikai skatinami pažinti save ir aplinkinius, žadinamas smalsumas;
- organizuojamos pažintinės ekskursijos ir stebėjimai kieme ir už jo ribų;
- tenkinami vaiko individualūs pažinimo interesai, atsižvelgiant į jį supantį pasaulį;
- temos, projektai, šventės, renginiai vaikams, įdomios idėjos sieja ne tik pažintinę, bet ir visą kitą vaikų veiklą.
- siūloma ieškoti informacijos enciklopedijose, fotoalbumuose, daryti atradimus, išvadas, pedagogas atsako į vaikus dominančius klausimus;
- skatinamas vaikų smalsumas, klausinėjimas, keitimasis patirtimi, siūloma įdomių stebėjimų, įvairaus darbo gamtoje ar grupėje, darbelių iš gamtinės medžiagos;
- siekiama atkreipti dėmesį į natūralias ir žmogaus sukurtas medžiagas, augalus, gyvūnus, gamtos ir socialinius kultūrinius reiškinius, jų atvaizdus;
- organizuojamos pažintinės išvykos, atradimų išvykos į gamtą, miestą, parką;
- ugdomos vertybinės nuostatos, gebėjimai ir praktiniai įgūdžiai;
- temos, projektai, šventės, renginiai vaikams įdomios idėjos sieja ne tik pažintinę, bet ir visą kitą vaikų veiklą;
- sudaromos sąlygos formuoti elementarius įgūdžius apie augaliją, gyvūniją, negyvosios ir gyvosios gamtos reiškinius;
- remiantis vaiko turima patirtimi, kryptingai plėtojamos ir gilinamos žinios apie jį supantį pasaulį, vaikas skatinamas pajusti, pasigrožėti, saugoti supančią aplinką, gebėti stebėti, aiškintis, turėti praktinius įgūdžius;
- padedama vaikams kurti gerai suvokiamus vaizdinius modelius: metų ratą, gyvūno ir žmogaus gyvenimo liniją, tikslingai naudotis darbo įrankiais, skaičiuoti daiktus, matuoti; pažinti raides;
- glaudžiai bendraujama su šeima, siekiant ugdymo vientisumo ir gerų rezultatų.

4. Komunikavimo kompetencija

TIKSLAS. Tenkinti vaikų poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį, klausytis ir išklaudyti, kalbėti, susipažinti su raidėmis ir garsais, išreikšiant save ir bendraujant su kitais.

UŽDAVINIAI:

- ugdyti gebėjimą klausytis, suprasti kalbą bei kalbėti;
- pratinti dėmesingai klausytis tautosakos, grožinės literatūros kūrinių;
- pavadinti artimiausius aplinkos daiktus, veiksmus, jų savybes, reiškinius;
- plėtoti vaiko norą klausytis žaidimų, eilėraščių, pasakų, žiūrėti knygeles, dalyvauti nesudėtingų siužetų inscenizacijose, kartoti veikėjų žodžius;
- ugdyti vaiko kalbinio bendravimo poreikį, turtinti vaikų patirtį;
- skatinti kalbinį bendravimą su suaugusiaisiais ir bendraamžiais;
- skatinti domėjimąsi knygelėmis, jas vartyti;

- ugdyti vaikų gebėjimus reikšti mintis, jausmus, nuotaikas, pasakoti patirtus įspūdžius;
- įsiklausyti į draugo, auklėtojos kalbą, išgirsti informaciją;
- ugdyti sakininę vaiko kalbą, skatinant kalbėti prasmingai, taisyklingai, pilnais sakiniais, skatinti vaikų norą pasakoti, klausinėti, deklamuoti, atsakinėti;
- sudominti vaikus grafiniais simboliais, skatinti juos pažinti ir atpažinti;
- ugdyti dėmesingumą ir toleranciją;
- skatinti vaikų kūrybą, meninę raišką;
- ugdyti meilę ir pagarbą gimtajam žodžiui;
- palaikyti ir skatinti vaikų norą bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais;
- ugdyti vaikų gebėjimus reikšti jausmus, nuotaikas, pasakoti patirtus įspūdžius, reikšti savo nuomonę;
- skatinti vaikų norą pasakoti, klausinėti, atsakinėti, deklamuoti, eiliuoti, žaisti žodžiais; garsais, taisyklingai juos tarti;
- plėsti ir gilinti vaiko supratimą apie gimtosios kalbos savitumą, ugdyti pagarbą gimtajam žodžiui, kalbai;
- ugdyti vaiko gebėjimus nuosekliai reikšti mintis, nuotaikas, nuomonę;
- sudaryti sąlygas klausytis įvairius aplinkos, instrumentų skleidžiamus garsus;
- pratinti įsiklausyti draugo, pedagogo kalbą, išgirsti perteikiamą informaciją;
- skatinti kalbėti taisyklingai, raiškiai, išlaikyti tarmės ypatybes;
- skatinti vaiko norą klausinėti, deklamuoti, žaisti žodžiais, garsais, taisyklingai juos tarti;
- skatinti domėtis knyga, grafiniais simboliais, mimika, padėti pamilti knygą.

Iki 3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų
<p>Klausosi sekamų pasakų, grožinės literatūros kūrinių, eilėraščių, muzikos.</p> <p>Domisi knygelėmis, spalvotomis iliustracijomis, moka jas pažinti ir pavadinti.</p> <p>Atpažįsta elementarius simbolius grupėje, žino draugų vardus ir pratinasi įsiklausyti į draugo, auklėtojos kalbą, išgirsti perteikiamą informaciją, pajusti kalbėtojo nuotaiką ir intonaciją.</p> <p>Apibūdina jam žinomus daiktus, gamtos reiškinius, veiksmus, parodo juos paveikslėlyje.</p> <p>Klausosi tautosakos įrašų, paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų.</p>	<p>Žaidžia ir bendrauja su grupės draugais, auklėtoja, pasako jų vardus, lygina berniukus ir mergaites, jų išvaizdą, žino apie grupės, šeimos, bendruomenės gyvenimą, jų santykius.</p> <p>Laikosi priimtinių grupės taisyklių, bendravimo etikos, pasiskirsto pareigomis, žaisdamas vaidina šeimos narius, kitus suaugusius, juos piešia įvairiomis priemonėmis, lygina, vardi savo kaimynus ir kaimynystę.</p> <p>Bendrauja su bendraamžiais, jaunesniais ir vyresniais, mažai pažįstamais žmonėmis, žaidžia</p>	<p>Pasako daiktų pavadinimus, atskirų požymių pavadinimus, įvardiją veiksmą.</p> <p>Vartoja įvardžius, prielinksnius, dalyvauja pokalbyje, atsako į klausimus, pasakoja pagal paveikslėlius, atpasakoja neilgą pasakojimą, apibūdina įvairius daiktus, augalus, gyvūnus, metų laikus, nuosekliai ir riškiai pasakoja asmeninius įspūdžius.</p> <p>Sugalvoja pasakojimui pradžią ar pabaigą, trumpą, riškų pasakojimą.</p> <p>Klausosi tautosakos įrašų, paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų, stengiasi išgirsti ir atpažinti gamtoje, pratinasi juos</p>	<p>Klausosi sekamų pasakų, eilėraščių, išmoksta patarlių, mįslių, priežodžių ir kitų literatūros kūrinių.</p> <p>Pratinasi išgirsti pedagogo, draugo siūlymus, pastabas, pasikeitimus, tinkamai į juos reaguoti.</p> <p>Pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus, kuria išgalvotas istorijas, seka girdėtas pasakas, deklamuoja, inscenizuoja.</p> <p>Varto ir žiūrinėja įvairias knygas.</p> <p>Bando piešti ornamentus, spalvina, karmo, lanksto, lipdo lavindamas smulkiuosius rankos raumenis.</p> <p>Mėgina pamėgdžioti, kuria knygeles, skelbimus, kvietimus</p>

<p>Deklamuoja, vaidina, imituoja judesiais, mėgdžioja žodžiais, gestais, mimika. Kartoja skaitomus ar deklamuojamus žaidinimus, eilėraščius. Žaidžia pirštukų, didaktinius, stalo loto, lietuvių liaudies ratelius. Dalyvauja kalendorinėse, tradicinėse šventėse ir pramogose. Plečia savo aktyvų žodyną daiktavardžiais, veiksmažodžiais, būdvardžiais, pastebi ir pavadina esminius daiktų požymius.</p>	<p>nedidelėmis grupelėmis, gerbia kitus ir kitokius, pastebi kvietimą ir reiškia norą bendrauti. Klausosi pasakų, girdi auklėtojos skaitomus kūrinus, auklėtojos kalbą. Stengiasi susikaupti, išlaikyti dėmesį, pajusti kalbos grožį, vaidina pasakų personažus, klausosi dainelių, lopšinių, eilėraščių, žaidžia muzikinius žaidimus. Pamėgdžioja gamtos garsus, dainuojamąją tautosaką, greitakalbes. Pasakoja patirtus įspūdžius, girdėtą pasaką, varto knygeles, paveikslėlius, kalba laisvai, jaučia malonumą, atspėja, iš kokios pasakos veikėjai, įvardija juos, pasako pagrindinius požymius, apibūdina įvairias situacijas grupėje. Žaidžia nedidelėmis grupelėmis, dalijasi įspūdžiais, kaupia, papildo grupės bibliotekėlę, susitinka su įžymiais žmonėmis. Kviečia vieną ar kelis vaikus žaisti, piešti, veikti kartu, skiria mimikos, komunikacinę prasmę piešinyje, piešia ir įvardina nuotaikas. Klausia suaugusiojo informacijos, dalijasi įspūdžiais, ieško ryšio su kitais žmonėmis. Klausosi sekamų</p>	<p>pakartoti. Deklamuoja, vaidina, imituoja judesiais, mėgdžioja žodžiais, gestais, mimika. Belsdami, plodami pakartoja nesudėtingas ritmines struktūras. Domisi knygomis ir periodiniais leidiniais, spalvina knygutes, iliustruoja perskaitytas knygas, rengia parodėles, taiso suplyšusias knygutes. Klausosi sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomų grožinės literatūros kūrinių, deklamuojamų eilėraščių. Piešia, spalvina, karmo, lipdo, lavindami smulkiuosius rankos raumenis. Pagal galimybę lankosi bibliotekoje, parodose, knygyne.</p>	<p>mamytėms, sveikinimo atvirukus, grupės taisykles. Lankosi bibliotekoje, žavisi sukurtais kūriniais. Stebi gamtos reiškinius, apibūdina, pamėgdžioja garsus. Susipažįsta su lietuvių kalbos tarmėmis, jas įvardina. Rašo savo ir draugų vardus, atpažįsta savo, šeimos narių vardų pirmas raides. Žaidžia stalo loto, sudeda nesudėtingus žodžius. Skiemenuoja, girdi garsus, juos skaičiuoja. Deklamuoja eilėraščius, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, didaktinius, atlieka loginio mąstymo užduotis. Įsiklauso ir girdi įvairius aplinkos garsus, išreiškia juos mimika, pantomima, gestais, stebi gyvąją ir negyvąją gamtą. Liečia, lygina, uosto, ragauja, apibūdina savo pojūčius.</p>
---	--	---	--

	<p>pasakų, skaitomų knygelių, eilėraščių, radijo, įrašų kompaktiniuose diskuose, supranta jų nuotaikas, pasakoja patirtus įspūdžius, mena mįsles, priežodžius, patarles, seka pasakas be galo, greitakalbes, paaiškina jų reikšmes.</p> <p>Žaidžia lietuvių liaudies ir kitus žaidimus, susitapatindami su knygų veikėjais.</p> <p>Dalijasi savo patirtais įspūdžiais šeimoje, pasakoja matytą filmą, įdomiai praleistą savaitgalį, šventę.</p> <p>Žaisdamas bendrauja su žaidimo partneriais, perteikdamas sukauptą suaugusiųjų patirtį.</p> <p>Varto knygeles, pažįsta simboliškai pažymėtą grupę, vietą, lovytę, rankšluostinę, kelio ženklus, piešia juos, skiria rūbinės spintelę pažymėta pirma vardo raide.</p>		
--	--	--	--

PEDAGOGŲ IR KITŲ UGDYBINIŲ VEIKLOS KRYPTYS IR NUOSTATOS

- įvairioje veikloje skatinamas kalbinis bendravimas su bendraamžiais, pedagogais;
- sudaromos sąlygos skatinančios vaikų kalbą, ugdyti vaiko gebėjimą reikšti mintis, jausmus, nuotaikas, patirtus išgyvenimus, atsižvelgiant į individualius vaikų poreikius ir gebėjimus;
- plečiama vaiko patirtis apie aplinką, siekiama, kad vaikai klausytųsi, patys aktyviai siektų veikti pagal pedagogo žodinius nurodymus, suprastų pedagogo kreipimąsi, skirtą vienam vaikui arba vaikų grupei;
- vaikai skatinami vaidinti įvairias pasakas su mėgstamais vaikų herojais - žaislais;
- kalbos ugdymas siejamas su žaidimu ir kitomis veiklomis;
- sistemingai ir kryptingai stebimi ir vertinami vaiko kalbos pokyčiai ir pažanga bei visaip ji skatinama;
- papildoma grupė naujais žaislais, knygelėmis, palaikomi vaikų sumanymai, siekiama bendrauti, formuoti veiklos kultūrinius įgūdžius, atsakomybės jausmą, draugiškumą;
- grupėje kuriama aplinka, skatinanti bendrauti, smalsauti, domėtis knygelėmis ir sudaromos sąlygos kalbiniam vaiko aktyvumui;
- siekiama, kad vaikai emociškai suvoktų tautosakos, grožinės literatūros turinį, ritmą, vaizdingumą, skirtų eiliuotą ir prozos tekstą;
- kasdieninės veiklos metu turtinamas aktyvusis ir pasyvusis vaiko žodynas, daug dėmesio

- skiriama žodžių reikšmėms, taisoma vaiko kalba;
- kuriamos sąlygos lietuvių liaudies žaidimams, gamtos pamėgdžiojimams, kūrybinei, kalbinei raiškai;
- siūloma išreikšti savo mintis kuo įvairesniais būdais: mimika, judesiu, vaizdu, ženklais, žodžiu, vaidyba;
- skatinama komentuoti patirtus įspūdžius, išreikšti piešiant, žaidžiant, kalbantis su kitais, klausytis ir girdėti įvairius aplinkos garsus: žmonių kalbos, gamtos, muzikos;
- supažindinama su Lietuvos simbolika, skiepija meilę tėvynei;
- kalbantis su vaikais grupelėmis ir individualiai, jiems žaidžiant ar ką nors veikiant, sistemingai ir planingai stebima ir vertinama vaiko kalbos pokyčiai ir pažanga ir visaip ji skatinama;
- pedagogo kalba yra pavyzdys, todėl ji turi būti aiški, taisyklinga, turtinga ir vaizdinga;
- ugdant vaiko kalbą, glaudžiai bendradarbiaujama su kitais pedagogais ir tėvais.
- kalbos raiška siejama su vaizdu, garsu, forma, judesiu;
- ugdant vaiko kalbą, bendradarbiaujama su kitais specialistais ir tėvais;
- dirbama su vaikais individualiai, grupelėmis ir su visa grupe;
- kryptingai stebimi ir vertinami vaiko kalbos pokyčiai ir pažanga, skatinama.

5. Meninė kompetencija

TIKSLAS. Puoselėti vaikų saviraiškos, išraiškos ir kūrybinius gebėjimus, įsivaizduoti, pajauti, kurti, grožėtis.

UŽDAVINIAI:

- ugdyti teigiamas vaiko emocijas;
- skatinti piešti, tapyti, štampuoti, aplikuoti, lipdyti, lavinti rankų judesius;
- lavinti jo muzikalumą: sudaryti sąlygas kaupti, plėtoti muzikinius gabumus, įspūdžius, skatinti muzikinę vaiko saviraišką, padėti jiems išryškėti ir išsiskleisti;
- sukurti tinkamą aplinką laisvai, natūraliai meninei jo raidai šeimoje ir ugdymo įstaigoje;
- ugdyti domėjimąsi piešimu, lipdymu, muzika, dainavimu, vaidyba;
- ugdyti judesių ritmiškumą, dainingas intonacijas, skatinti derinti judesius ir muziką;
- vaiko erdvę praturtinti vertingais tautodailės, taikomosios, vaizduojamosios dailės kūriniais, jų vaizdais, vaikų knygelėmis;
- sudaryti sąlygas vaikams improvizuoti, mėgdžioti, perteikti įvairių personažų nuotaikas, išgyvenimus, vaidybą.
- sudaryti sąlygas vaikui pajusti, pažinti, suvokti ir išklausyti įvairaus meninio pasaulio sritis, garsą, žodį, judesį, spalvą, liniją;
- ugdyti domėjimąsi dailės kūriniais, mokyti atpažinti juose matytus gamtos reiškinius, objektus, juos vaizduoti piešimo, tapymo, štam pavimo priemonėmis;
- skatinti vaikus pasidžiaugti savo ir draugų dailės darbais, leisti žaisti su jais;
- skatinti spontanišką meninę raišką kasdien – žaidžiant, bendraujant, dirbant, švenčiant grupės, namų ir gamtos aplinkoje;
- reikšti savo nuotaiką, jausmus, mintis įvairiomis meninėmis priemonėmis;
- atskleisti vaikų pomėgius ir gabumus;
- žadinti kūrybines galias;
- ugdyti savarankiškumą, muzikinį mąstymą;
- suteikti vaikams džiaugsmo, emocijų, plėsti jų akiratį;
- skatinti vaikus kurti vaizdus, vaizduoti jų supantį pasaulį įvairiomis mininės raiškos priemonėmis;
- suvokti gamtos ir aplinkos grožį;
- laisvai eksperimentuoti, tyrinėti;

- prisiliesti prie tautos kultūros, išlaikyti šiuolaikinio gyvenimo ir tautos kultūros pusiausvyrą;
- ugdyti savimi bei savo gebėjimais pasitikinti, kūrybišką, visapusiškai aktyvų vaiką;
- pastebėti ir kurti grožį įvairiomis technikomis ir priemonėmis kasdieninėje veikloje – žaidžiant, bendraujant, švenčiant;
- ugdyti vaidybinius gebėjimus, perteikiant personažų nuotaikas, charakterius, judesius derinti prie muzikos ir ritmikos;
- įsiklausyti, išgirsti, susikaupti, apibudinti, atkartoti girdėtus kūrinčius;
- puoselėti vaikų saviraiškos ir išraiškos kūrybinius gebėjimus, formuojant dorinį, estetinį jautrumą aplinkai, gamtai, žmogui, kultūrai.

Iki 3 metų	3-4 metų	4-5 metų	5-6 metų
<p>Piešia, tapo, štampuoja, aplikuoja, lipdo, „keverzoja“ vertikalius-horizontalius brūkšnius lape.</p> <p>Piešia didelius ir mažus apskritimus, naudoja įvairią techniką ir medžiagas, raištas linijas, taškus, įvairius vingius. Dėlioja įvairių spalvų, formų figūreles, vaizdelius. Vaizduoja nesudėtingos formos daiktus, reiškinius, judesiu išreiškia gamtos reiškinius. Plėšo įvairių spalvų popierių. Naudoja plastiliną. Minko nedidelį gabalėlį tarp delnų (kad suminkštėtų), volioja jį ant stalo, sujungia kelis gabalėlius.</p> <p>Džiaugiasi draugo atliktu darbu, pastatytu statiniu, nupieštu piešiniu, saugo draugo pastatytą pilį, garažą.</p> <p>Klausosi sekamų pasakų, stebi pasakos veikėjų veiksmus, lėlių teatro vaidinimus, varto knygeles, įsijungia į veiksmą. Rengiasi pasirinktą kostiumą - kaukę žaidžia, vaidina. Stebi</p>	<p>Vaikai eksperimentuoja – štampuoja, aplikuoja, piešia įvairia technika, atrasdami įvairius raiškos būdus.</p> <p>Plėšo, karmo įvairias geometrines figūras, dėlioja ornamentus, klijuoja ant pagrindo.</p> <p>Eksperimentuoja su moliu, plastilinu, smėliu, sniegu, atranda skirtingus raiškos ir junginio būdus, formas, susipažįsta su jų savybėmis, spalva.</p> <p>Žaidžia su statybine medžiaga, naudoja įvairios formos, skirtingų dydžių, spalvų statybines medžiagas.</p> <p>Žaidžia po vieną, greta, kartu, keičia erdvinę padėtį, džiaugiasi sukurtais darbais, gėrisi savo, draugų ir kitų suaugusiųjų dailės darbais ir kūriniais.</p> <p>Žaidžiant mėgdžioja šeimos narių, gyvūnų, pasakų personažų elgseną, išreikšdami judesiu, garsu, mimika, gestais, žaidžia muzikinius žaidimus, klausosi sekamų pasakų.</p> <p>Klausosi muzikos,</p>	<p>Įvairiomis dailės medžiagomis kuria pačių išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį, paties pasirinkta arba auklėtojos siūloma technika.</p> <p>Maišo kelias spalvas, kad gautų trečią atspalvį, savo piešinį papildo gamtine medžiaga, siūlu, audiniu ir kt., mėgina kurti grupinius darbelius.</p> <p>Aplikavimą derina su piešimu, tapymu, štampavimu, laisvai kuria įsivaizduojamą siužetą.</p> <p>Lipdo įvairias geometrines ir netaisyklingas formas, įvairiai jas jungia.</p> <p>Žaidžia, improvizuoja išreikšdami savo patirtus įspūdžius, nuotaiką, pergyvenimus, įsivaizduojant, fantazuojant, kuriant, bando mimika, judesiais išreikšti patirtus įspūdžius, pasakų veikėjų būdingus bruožus.</p> <p>Pamėgdžioja veikėjų charakterį, kalbą.</p> <p>Naudoja patarles, skaičiuotes, mena</p>	<p>Piešia, tapo, štampuoja, aplikuoja, lipdo išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį, naudodami įvairią techniką ir priemones.</p> <p>Eksperimentuoja su spalvomis, kuria siužetus, ornamentus, kerpa, lanksto, plėšo.</p> <p>Susipažįsta su medžiagų savybėmis, spalvomis, komentuoja.</p> <p>Konstruoja iš įvairių formų dydžių detalių, papildo naujais sumanymais.</p> <p>Pina įvairius darbus, naudodami skirtingas medžiagas, medžiagas, derina spalvas.</p> <p>Žaidžia lėlių šešėlių teatrą, improvizuoja, vaidina su jomis, išgyvena veikėjų nuotaikas ir išgyvenimus, mėgdžioja juos.</p> <p>Naudoja patarles, skaičiuotes, mena mįsles.</p> <p>Mėgdžioja suaugusius, draugus, pasakų ir kūrinių personažus, dalyvauja pasakų savaitėje.</p> <p>Gėrisi dailės kūriniais, draugų darbais, domisi albumais, knygelėmis, jas aptaria ir vertina.</p> <p>Savo darbus</p>

<p>spektaklius aktorių - profesionalų, kitų grupių vaikų vaidinimus. Klausosi muzikos, atlieka atitinkamus judesius, mėgdžioja įvairius garsus, išreiškia judesiu. Klausosi kontrastingos muzikos kūrinių. Dainuoja (niūniuoja) lopšines, supa lėlytes, žaisliukus. Būreliu eina paskui auklėtoją, judesiais perteikia melodiją. Vaikas kviečia ir draugą, dainuoti, šokti, groti. Groja, muzikuoja gamtoje surastais daiktais.</p>	<p>atranda natūralius garsus, skiria, imituoja muzikinius ir nemuzikinius garsus. Dainuoja nesudėtingas daineles, bando savo balso galimybes, naudoja balsą vaizduojant įvairius veiksmus, reiškinius, seka dainelės melodiją, tekstą, pritaria su muzikos instrumentu, imituoja dainelės tekstą judesiais. Išmėgina įvairias ritmo raiškos galimybes, lavina ritminę klausą ir pojūčius, ritmiškai barškina barškučiais, įsiklauso ir atkartoja melodijos ritmą, imituoja reikiamus garsus. Orientuojasi erdvėje, savarankiškai susikibę rankomis sudaro ratą, koordinuoja savo judesius, šoka nesudėtingus muzikinius – imitacinius šokius, imituoja personažus, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus. Kuria, fantazuoja įvairias melodines atkarpas, imituoja jau girdėtą melodiją, improvizuoja dainuojamą dainelę.</p>	<p>Bando gaminti tradicines ir netradicines kaukes, vaidina su jomis. Gėrisi savo ir kitų sukurtais darbeliais, lankosi parodose, gėrisi savo ir kitų kūrybą. Klausosi gamtos ir pačių sukeltų garsų, atkartoja ritmą, girdi dinamiką, atskiria muzikos nuotaikas, klausosi muzikos įrašų, įvairiais būdais mėgina savo balso galimybes. Pratinasi taisyklingai kvėpuoti ir artikuliuoti dainuojant. Dainuoja įvairias daineles, ritmiškai, tiksliai intonuoja su instrumentiniu pritarimu ir be jo. Laisvai juda erdvėje, improvizuoja judesiais, mokosi jausti judėjimo kryptį, tempą, ritmą ir charakterį. Ritmiškai groja, pritaria įvairiais muzikos instrumentais, atlieka ritminius ir melodinius pratimus. Plečia savo išraiškos ir saviraiškos patirti, fantazuoja, žaidžiant improvizuoja savo patirtus išpūdžius, pergyvenimus, perteikia įvairius personažus.</p>	<p>eksponuoja grupėje, lopšelyje - darželyje, dalyvauja parodose. Geba susikaupti, įsiklausyti į muzikos kūrinį, apibudina jį, skiria gamtos garsus ir civilizacijos triukšmą, klausosi įvairiais daiktais išgaunamos muzikos, susipažįsta su lietuvių liaudies muzika. Skiria muzikos instrumentų atliekamus kūrinius, žanrus. Taisyklingai kvėpuojant ir artikuliuojant dainuoja su instrumentiniu pritarimu ir be jo, pritaria plojimu, trepsėjimu, imitaciniais judesiais. Groja vaikiškais, ritminiais instrumentais. Žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, ratelius, šokius, dalyvauja kalendorinėse ir tradicinėse šventėse.</p>
---	---	---	---

PEDAGOGŲ IR KITŲ UGDYTINIŲ VEIKLOS KRYPTYS IR NUOSTATOS:

- sudaromos sąlygos pirmiems vaiko dailės bandymams, lipdymui, tapymui;
- skatinama padėti, atrasti, kaip patogiau rankoje laikyti pieštuką, teptuką;
- siūloma veikla, kurioje vaikui padeda suaugęs;
- šypsena ar žodžiu padrąsinamos pirmosios vaiko dailės pastangos, siekiam teigiamų emocijų;
- sudaromos sąlygos ar situacijos, kad pats atrastų savitus raiškos būdus, kad pajustų pasitenkinimą ir pasitikėjimą savo jėgomis, kad įgytų saviraiškos ir drąsos, išminktų spręsti problemas;
- organizuojami žaidimai, padedantys gilinti vaiko jausmus, sudaromos geros prielaidos

- visapusiškai ugdyti jo asmenybę, vaikas skatinamas būti ieškotoju, kūrėju;
- lavinami muzikiniai įgūdžiai ir gebėjimai – klausa, judesys, ritmika, jie derinami su muzika, ugdo dėmesį, atmintį. Vaikai klausosi kontrastingos muzikos ir atlieka paprastus judesius;
 - bendraujama individualiai ir su visa grupe, siūlomi lietuvių liaudies žaidimai, kukavimai ir dainos, judesiai, lavinantys ritmą;
 - skatinami vaikai ploti, trepsėti, linguoti, šokinėti, pritūpti, sukioti rankų plaštakas, suktis po vieną, sustoti ratu;
 - sudaromos sąlygos dainuoti kartu su pedagogu, su instrumentiniu pritarimu naudojant judesius;
 - temos, projektai, vaikų pasiūlymai, idėjos skatinamas kūrybiškumas, aktyvumas, saviraiška;
 - lankomasi parodose, bibliotekoje, aptariami profesionalūs darbai;
 - bendradarbiaujat su šeima, ugdomas kūrybiškumas, savarankiškumas, aktyvumas, pasitikėjimas savimi;
 - kuriami bendri meniniai projektai, dailės darbai, skatinamas grupinis muzikavimas, atlikėjo ir žiūrovo bendravimas;
 - sudaromos sąlygos vaiko estetinio suvokimo savitumui, meninės raiškos galimybėms bei gebėjimams ugdyti. Sudominami, padrąsinami, į meninę veiklą įtraukiami nedrąsūs, uždari, kitų nesuprasti bei meninės raiškos patirties stokojantys vaikai, pastiprinami jų kūrybiniai proveržiai;
 - džiaugiamasi kiekviena spontaniška menine vaiko veikseną, ji palaikoma, plėtojama;
 - vaikų tyrinėjimui siūloma patraukli, neišbandyta kūrybinio darblio idėja arba naujas raiškos būdas dar neišbandytos priemonės ir medžiagos. Pedagogo pasiūlymas – tik paskata paties vaiko meniniams ieškojimams;
 - sudaromos galimybės kaupti įspūdžius, vaizdinius, meninę patirtį, kuriamos vaikui įdomios situacijos, siūlomos temos, naudojamos įvairios medžiagos, priemonės;
 - kuriami bendri meniniai dailės darbai, skiriamas grupinis muzikavimas, atlikėjo ir žiūrovo bendravimas, palaikomas savitas reagavimas į meno kūrinius;
 - apibūdinant sumanymą, šnekantis, tariantis, išsakant mintis, būsenas meninės raiškos metu plėtojama vaiko kalba, kaupiamas meno žodynas;
 - kuriama patraukli, estetiškai savita ir funkcionali grupės aplinka, vaikų ir menininkų darbais praturtinta, skoninga grupės erdvė;
 - dalyvaujama šventėse, projektuose, renginiuose, bendradarbiaujant su šeima, ugdant vaikų kūrybiškumą, saviraišką;
 - išvelgiama vaikų kūrybinės raiškos savitumas, gabumai, sudaromos sąlygos jiems skleistis;
 - gebama įtraukti nedrąsius, savimi nepasitikinčius vaikus į meninę veiklą;
 - skatinama vaikų improvizacijos, spontaniška meninė kūryba, eksperimentuojama įvairiomis priemonėmis, būdais, idėjomis;
 - džiaugiamasi ir palaikoma kiekviena vaiko meninė veikseną;
 - siūloma vaikams patraukli, dar neišbandyta kūrybinio darblio idėja, nauji raiškos būdai, priemonės ir medžiagos;
 - palaikomas savitas reagavimas į eksponuojamus meno kūrinius;
 - pasitikima vaiko saviraiškos ir kūrybos galiomis, rodoma pagarba, gėrimasi rezultatais.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ugdymo pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos rinkimas ir jos panaudojimas, nustatant vaikų daromą pažangą, koreguojant, tobulinant pedagogo darbo būdus ir metodus. Nuolatinis ir sistemingas vertinimas padeda auklėtojai išvelgti vaiko galimybes, nustatyti problemas ir spragas, diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą. Ugdymo pasiekimų vertinimas grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata, amžiaus

tarpsnių psichologiniais ypatumais, individualiais vaiko poreikiais, atitinka ugdymo(si) tikslus.

Ugdymo pasiekimų vertinimo tikslas – padėti vaikui sėkmingai ugdytis, bręsti, kaip asmenybei, kaupti informaciją apie kiekvieno pasiekimus ir daromą pažangą, kad būtų galima koreguoti ugdymo procesą, priimti pagrįstus sprendimus, sudaryti sąlygas tėvams tapti lygiaverčiais vertinimo partneriais, be to, gauti grįžtamosios informacijos, kuri padėtų įvertinti auklėtojų bei lopšelio – darželio darbo sėkmę.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo uždaviniai – padėti auklėtojui išvelgti vaiko ugdymo(si) galimybes, pasiekimų lygmenį, nustatyti spragas ir problemas. Planuojant ugdymo procesą, pasirinkti tinkamiausią turinį, formas, būdus, metodus, individualizuoti ugdymą, suteikti tėvams informaciją apie vaiko ugdymą(si), stiprinti ryšius tarp vaiko, tėvų ir įstaigos, nustatyti lopšelio-darželio ugdymo kokybę.

Vertinimas bendradarbiaujant. Auklėtoja planuoja individualius susitikimus su tėvais jiems patogiu laiku ir aptaria vaiko pažangą, gebėjimus. Taip pat ji vykdo švietėjišką veiklą, išsiaiškina tėvų požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą, jų lūkesčius, vaiko individualias galias, patirtį, gebėjimus.

Vaiko ugdymosi pasiekimų sritis – tai vaiko ugdymuisi svarbi sritis, kurioje išskirta vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas.

Vertybinė nuostata – tai ugdymo ir ugdymosi procese įgytas nusiteikimas, polinkis, požiūris, išreiškiantis vaiko santykį su savimi, su kitais, su aplinka.

Esminis gebėjimas – tai nuo gimimo iki šešerių metų kiekvienoje iš ugdymosi pasiekimų sričių įgytas svarbiausias vaiko gebėjimas ką nors daryti, veikti, elgtis, kurti.

Vaiko pasiekimus sudaro 18 vaiko ugdymosi pasiekimų sričių, išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus. Pasiekimų sritys yra lygiavertės. Jos apima visus svarbiausius vaiko nuo gimimo iki šešerių metų pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų - socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės – plėtotei priešmokykliniame ugdyme.

Visų ugdymosi pasiekimų sričių visuma laiduoja sėkmingą vaiko asmenybės ugdymąsi.

1. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai

Vertybinė nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

2. Fizinis aktyvumas

Vertybinė nuostata. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių, rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.

3. Emocijų suvokimas ir raiška

Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).

4. Savireguliacija ir savikontrolė

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.

Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsijaudinęs geba nusiraminti.

5. Savivoka ir savigarba

Vertybinių nuostatų. Save vertina teigiamai.

Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

6. Santykiai su suaugusiais

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.

Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.

7. Santykiai su bendraamžiais

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.

Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

8. Sakytinė kalba

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

9. Rašytinė kalba

Vertybinių nuostatų. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

10. Aplinkos pažinimas

Vertybinių nuostatų. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

11. Skaičiavimas ir matavimas

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje.

Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas.

12. Meninė raiška

Vertybinių nuostatų. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, atirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

13. Estetinis suvokimas

Vertybinių nuostatų. Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.

14. Iniciatyvumas ir atkaklumas

Vertybinių nuostatų. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.

Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

15. Tyrinėjimas

Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

16. Problemų sprendimas

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.

Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

17. Kūrybiškumas

Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

18. Mokėjimas mokytis

Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.

Vaiko pasiekimai vertinami du kartus per metus: rugsėjo - spalio mėn. ir balandžio - gegužės mėn. Vaikų pasiekimus vertinti padeda įstaigos logopedai, muzikos pedagogas, kūno kultūros pedagogas, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas, tėveliai.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai ir būdai:

- pokalbiai (nuolat);
- stebėjimai (nuolat);
- vertinimas pagal pasiekimų sritis (pradžioje ir pabaigoje mokslo metų);
- specialistų vertinimas;
- anketos tėvams;
- grupės vaikų pasiekimų vertinimo lentelė (pradžioje ir pabaigoje mokslo metų);
- ataskaitos (pradžioje mokslo metų ir pabaigoje);
- vaiko darbelių aplankas (nuolat).

Vaiko pasiekimų vertinimo aplankas. Atėjus vaikui į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, jam užvedamas ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aplankas, kuriame kaupiama vaiko patirtis: vaiko realios veiklos, elgsenos stebėjimai ir fiksavimai, tėvų anketos, specialistų vertinimai, vaiko darbeliai, nuotraukos.

Su individualiais vaiko pasiekimais tėvai supažindinami pokalbių metu asmeniškai.

Kai vaiko raida kelia abejonių, pedagogas, gavęs tėvų sutikimą, pildo pažymą dėl specialiųjų ugdymosi poreikių pradinio vertinimo. Apsvarstę Vaiko gerovės komisijos posėdyje ir gavę tėvų sutikimą, registruoja Marijampolės pedagoginėje-psichologinėje tarnyboje. Gavę išvadas, pedagogai rengia individualią ugdymo programą.

6. NAUDOTI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras 2016.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos programai rengti. Vilnius 2006.

3. A. Juodaitytė Vaikystės fenomenas: socialinis – edukacinis aspektas. Šiauliai 2003.
4. O. Mockevičienė „Vėrinėlis“. Knyga auklėtojai I dalis . Vilnius 1995.
5. „Vėrinėlis“. Knyga auklėtojai II dalis. Vilnius 1995.
6. Vaikų darželių programa „Vėrinėlis“. Vilnius 1993.
7. Vaiko teisės ir pareigos. Vilnius 2004.
8. E. Staerfeldt, CH. Rask Mathiasės Pedagogika ir demokratija. „Aidai“ 1999.
9. P. Schiller , T. Byrant Vertybių knyga. Šiauliai 2004.
10. A. Kiseliovas projektų metodas ugdymo procese. Šiauliai 2002.
11. Europos Tarybos informacijos ir dokumentacijos centras. Vilnius 1999.
12. P. Hallahan Daniel, M. Kauffman James Ypatingieji mokiniai. Specialiojo ugdymo įvadas. „Alma litera“ 2003.
13. M. Andrikienė, A. Ruzgienė. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Klaipėda 2001.
14. O. Mockevičienė., Z. Sakavičienė ir kt. „Vėrinėlio“ metai. Ruduo. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius 1995.
15. O. Mockevičienė, Z. Sakavičienė ir kt. „Vėrinėlio“ metai. Žiema. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius 1997.
16. O. Mockevičienė, Z. Sakavičienė ir kt. „Vėrinėlio“ metai. Pavasaris. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius 1999.
17. O. Mockevičienė, Z. Sakavičienė ir kt. „Vėrinėlio“ metai. Vasara. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius.
18. Glebuviene V., Mazolevskienė A. Jums maži ir didesni. Vilnius 2010.

PRITARTA

Kalvarijos vaikų lopšelio-darželio „Žilvitis“
įstaigos tarybos 2016-12-09 posėdžio protokolo Nr. 5 nutarimu Nr. 1

Kalvarijos vaikų lopšelio-darželio „Žilvitis“
pedagogų tarybos 2016-12-12 posėdžio protokolo Nr. 8 nutarimu Nr. 1